

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กรมการศึกษานอกโรงเรียน บทบาท และหน้าที่

กรมการศึกษานอกโรงเรียนเป็นส่วนราชการที่มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการให้บริการทางการศึกษาแก่ประชาชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียน ซึ่งมีประมาณ 40 ล้านคนในปัจจุบัน โดยมุ่งเน้นที่จะให้บริการแก่ประชาชนในชนบท ซึ่งมีอยู่ถึงร้อยละ 80 ของจำนวนประชากรทั้งประเทศ เป็นการให้บริการทางการศึกษาที่นอกเหนือไปจากการศึกษาในระบบโรงเรียนทั้งที่เป็นกิจกรรมอื่นเพื่อมุ่งให้ประชาชนรู้จักคิดและแก้ปัญหาตลอดจนฝึกทักษะอาชีพ เพื่อพัฒนาความรู้เฉพาะอย่างตามความต้องการและความสนใจของประชาชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียนทุกเพศ ทุกวัย ทั้งในเมืองและชนบท เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต เพิ่มผลผลิตและเพิ่มคุณภาพของประชาชนให้มีชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

หลักการที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนถือเป็นหลักปฏิบัติในทุกกิจกรรมและทุกกลุ่มเป้าหมายที่รับผิดชอบก็คือ มุ่งส่งเสริมให้ประชาชนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น เพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีสามารถพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชนและประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยจะพยายามลดช่องว่างระหว่างคนในเมืองกับคนในชนบท ในเรื่องของโอกาสทางการศึกษาที่ยังเหลื่อมล้ำกันอยู่ให้ลดน้อยลง

กรมการศึกษานอกโรงเรียนได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายที่จะเน้น 2 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มผู้ที่ไม่มีโอกาสทางการศึกษา และกลุ่มผู้พลาดโอกาสทางการศึกษาทั้งในเมืองและชนบท จึงได้จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในลักษณะของการให้การศึกษาตลอดชีวิต โดยจัดกิจกรรมประเภทต่าง ๆ ออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

1. กิจกรรมด้านความรู้พื้นฐานคือ การให้ความรู้เพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต มุ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มีเครื่องมือในการประกอบอาชีพและรู้จักศึกษาหาข้อมูลต่าง ๆ มาประกอบการคิด การตัดสินใจในการดำรงชีวิตประจำวัน กิจกรรมประเภทนี้จะมีลักษณะกำหนดในชั้นสูงกว่าได้โดยจัดโครงการรณรงค์เพื่อการเรียนรู้หนังสือแห่งชาติ การจัดการศึกษาแบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐาน การศึกษาแบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 และการศึกษาสายสามัญระดับที่ 1 ระดับที่ 2 และระดับที่ 5 รวมทั้งการจัดการศึกษาประเภทบุคคลภายนอก

2. กิจกรรมด้านข่าวสารข้อมูล เป็นการให้ข้อมูลข่าวสารที่ทันต่อเหตุการณ์หรือความรู้รอบตัวเพื่อนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน กิจกรรมประเภทนี้จัดขึ้นเพื่อป้องกันการลืมนิ่งสือเพื่อย้ำและส่งเสริมความรู้ ความคิดในการริเริ่มสร้างสรรค์ต่าง ๆ โดยจัดในรูปแบบของการให้บริการความรู้ผ่านสื่อมวลชนทุกชนิด และแหล่งวิชาความรู้ที่สามารถเรียนด้วยตนเองทุกเรื่องและทุกเวลานอกจากนี้ยังได้จัดตั้งที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน ห้องสมุดประชาชนจังหวัดและอำเภอ การจัดการศึกษาทางวิทยุและไปรษณีย์ การจัดรายการวิทยุและโทรทัศน์ การผลิตเอกสารสิ่งพิมพ์สำหรับชาวชนบท บริการด้านโสตทัศนศึกษาทั้งหน่วยรถและหน่วยเรือ ตลอดจนการจัดนิทรรศการความรู้ด้านต่าง ๆ ทั้งแบบประจำที่และเคลื่อนที่

3. กิจกรรมด้านทักษะเพื่อการดำรงชีวิต เป็นการเพิ่มพูนความรู้และทักษะอาชีพที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานและการดำรงชีวิต เป็นรูปแบบของการศึกษาที่จัดขึ้นตามความต้องการและความพร้อมของประชาชน เป็นการศึกษาที่จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาอาชีพและชีวิตความเป็นอยู่ของตนให้ดียิ่งขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ กิจกรรมประเภทนี้จะมีลักษณะของการฝึกทักษะอาชีพต่าง ๆ ทั้งระยะสั้นและระยะยาวโดยจัดในรูปแบบของโรงเรียนประจำที่ วิชาชีพเคลื่อนที่ และกลุ่มสนใจ

จากบทบาทและหน้าที่รับผิดชอบของกรมการศึกษานอกโรงเรียนในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน 3 ประเภทดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าการจัดการศึกษาผู้ใหญ่เป็นกิจกรรมสำคัญที่สุดประเภทหนึ่ง อันเป็นกิจกรรมประเภทการให้ความรู้พื้นฐานเพื่อการดำรงชีวิตที่ดีกว่า ซึ่งปัจจุบันเน้นการให้การศึกษาเพื่อที่นำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้เรียกว่า การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ

การจัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จในประเทศไทย

การศึกษาผู้ใหญ่ในประเทศไทย ได้เริ่มดำเนินงานอย่างเป็นทางการมาตั้งแต่พุทธศักราช 2483 อันเป็นผลมาจากการสำรวจสำมะโนประชากรในปี 2480 และพบว่าผู้มีอายุตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไปไม่รู้หนังสือถึง 6,378,584 คน หรือร้อยละ 68.8% ซึ่งนับว่าเป็นอัตราที่ค่อนข้างสูง (กระทรวงศึกษาธิการ 2507 : 7-9) โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ 2 ประการคือ

1. ส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาไทยให้ผู้เรียนพออ่านออกเขียนได้
2. ส่งเสริมให้รู้หน้าที่พลเมืองตามระบอบประชาธิปไตย

ต่อมาสำนักงานการศึกษาผู้ใหญ่ได้ปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่ให้อ่านออกเขียนได้

ให้ครอบคลุมเนื้อหาในสิ่งที่เป็นสาระในการดำรงชีวิตให้มากขึ้น เรียกว่า มูลสารการศึกษาผู้ใหญ่ (Fundamental Adult Education) นั่นคือ นอกจากจะสอนให้อ่านออกเขียนได้ และคิดเลข เป็นแล้วมุ่งให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจเบื้องต้น เกี่ยวกับ การอาชีพ การเกษตร การอนามัย สาธารณสุข ประเพณีวัฒนธรรมและหน้าที่พลเมืองด้วย

ต่อมาในปีพุทธศักราช 2508 ได้มีการประชุมเกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่ขึ้นที่กรุงเทพมหานคร ประเทศอิหร่าน จากการประชุมครั้งนั้น นักการศึกษาผู้ใหญ่เห็นว่า การสอนให้อ่านออกเขียนได้ ที่จัดอยู่ในโลกปัจจุบันยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประชากรที่อาศัย อยู่ในชนบท เนื้อหาสาระที่เรียนยังไม่สนองความต้องการและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เพราะ สิ่งที่เป็นสาระสำคัญเบื้องต้นในท้องถิ่นหนึ่งอาจจะไม่สอดคล้องกับอีกท้องถิ่นหนึ่งก็ได้ การประชุม ครั้งนี้จึงได้มีมติว่าการสอนการอ่านออกเขียนได้ ควรจะให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น จริง ๆ เพื่อว่าชาวชนบทในท้องถิ่นนั้น ๆ จะได้นำความรู้ไปใช้ได้ในชีวิตประจำวันให้มากยิ่งขึ้น สิ่งที่น่ามาเป็นเนื้อหาสาระในการสอนอ่านออกเขียนได้ จะต้องให้สอดคล้องกับปัญหาและความ ต้องการของท้องถิ่น และให้เรียกการอ่านออกเขียนได้แบบนี้ว่า "การอ่านออกเขียนได้แบบเบ็ด เสร็จ" (Functional Literacy) ดังนั้น การจัดการศึกษาสำหรับประชาชนวัยผู้ใหญ่ตามแนว คิดดังกล่าวจึงเรียกว่า " การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ" (Functional Adult Education) (สุนทร โคตรบรรเทา 2526 : 5-7)

หลังจากการประชุมที่ تهران เป็นเวลา 3 ปี กระทรวงศึกษาธิการได้มอบให้กอง การศึกษาผู้ใหญ่ซึ่งสังกัดกรมสามัญศึกษาในขณะนั้น ดำเนินการทดลองโครงการการแก้ไขการไม่รู้ หนังสือแบบเบ็ดเสร็จ ครั้งแรกที่จังหวัดลำปาง เมื่อพุทธศักราช 2511 จากการประเมินพบว่า ประชาชนที่อ่านหนังสือไม่ได้มีความสนใจอยากมาเรียน ผู้เรียนสามารถอ่านหนังสือได้ แต่การเขียน ยังไม่คืบหน้า อย่างไรก็ตามแม้โครงการนี้จะประสบผลสำเร็จในด้านการอ่าน การเขียน และการจูง ใจต่อการมาเรียนของผู้ใหญ่พอสมควร แต่ในด้านอาชีพนั้นยังไม่บรรลุเป้าหมายเท่าที่ควร นอกจากนี้ พบว่าโครงการนี้ประสบปัญหาหลายประการเป็นต้นว่า ความสามารถของครู ขาดแคลนวิทยากร และปัญหาเกี่ยวกับตำราแบบเรียน (กรมสามัญศึกษา 2520 : 3)

ในปีพุทธศักราช 2513 องค์การศึกษาโลก (World Education Organization) ได้จัดประชุมสัมมนา ขึ้นที่กรุงนิวยอร์ก ประเทศอินเดีย เพื่อหาวิธีการที่จะสอดแทรก เรื่องการ วางแผนครอบครัวเข้าไปในงานการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ประเทศไทยได้นำแนวคิดนี้มาปรับ

ปรุ้งแก้ไขหลักสูตร และทดลองหลักสูตรใหม่ทั้งจังหวัดลำปาง และจังหวัดแพร่ จากการประเมินผลพบว่า หลักสูตรดังกล่าวประสบผลสำเร็จกล่าวคือ ช่วยให้ประชาชนสามารถอ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น และรู้จักคิดแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันได้ (กรมสามัญศึกษา 2520 : 50) กระทรวงศึกษาธิการเห็นว่าโครงการ สามารถสนองความต้องการของประชาชนในชนบทได้เป็นอย่างดี จึงขยายการศึกษาผู้ใหญ่แบบ เบ็ดเสร็จ เพิ่มขึ้นในท้องถิ่นอื่น ๆ รวมทั้งจัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบ เบ็ดเสร็จขึ้นอีกหลายประเภทได้แก่ ประเภทชั้นเรียน ประเภทอาสาสมัคร เคนสอน ประเภทนักศึกษาวิทยาลัยครูสอน ประเภทพระภิกษุสอน ประเภทในหน่วยทหาร เบ็ดเสร็จสำหรับชาวเขา และโครงการการศึกษาผู้ใหญ่แบบ เบ็ดเสร็จขึ้นต่อเนื่องระดับที่ 3-4

กล่าวได้ว่าการแก้ไขการไม่รู้หนังสือแบบ เบ็ดเสร็จหรือการรู้หนังสือแบบใช้ประโยชน์ได้ นี้เกิดจากการพบว่าการไม่รู้หนังสือ เป็นอุปสรรคอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศ และการรู้หนังสือที่ดีกว่าคือการรู้หนังสือแบบใช้ประโยชน์ได้ ดังนั้น ลักษณะการจัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบ เบ็ดเสร็จโดยให้ผู้เรียนอ่านออก เขียนได้จึงยังไม่เพียงพอ แก่ความต้องการ จะต้องขยายขอบเขตออกไปสู่ความต้องการของสังคมและให้มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่ยังต้องเพิ่มทักษะในการประกอบอาชีพของแต่ละบุคคลด้วย เพื่อให้ผู้เรียนได้ประกอบอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพและใช้ประโยชน์ได้สอดคล้องกับชุมชนและสังคมที่ตนอาศัยอยู่ ดังที่องค์การยูเนสโก (Unesco) กล่าวว่า ผู้รู้หนังสือแบบใช้ประโยชน์ได้คือ "ผู้ที่มีความรู้เพียงพอที่จะร่วมกิจกรรมที่ต้องใช้ทักษะการรู้หนังสืออย่างมีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดการพัฒนาตนเองและชุมชน" (1972 : 15)

การจัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบ เบ็ดเสร็จนี้ได้รับแนวความคิดมาจากองค์การยูเนสโกซึ่งเป็นแนวคิดที่ได้รับความสนใจจากประเทศกำลังพัฒนาหลายประเทศ เพราะมีประชาชนผู้ไม่รู้หนังสือในอัตราค่อนข้างสูงอยู่อย่างไรก็ตามการจัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบ เบ็ดเสร็จในแต่ละประเทศอาจแตกต่างกันไปบ้างตามลักษณะความต้องการและสภาพท้องถิ่น แต่โดยทั่วไปหลักสูตรจะต้องพิจารณาในขอบเขตดังต่อไปนี้คือ

1. ให้ผู้เรียนสามารถมีส่วนร่วมในการที่จะเข้าใจสังคมและสิ่งแวดล้อมรอบตัว เอง ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดเจตคติที่ดีต่อตนเอง และต่อสังคมในสภาพเป็นจริงที่กำลังประสบอยู่
2. เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง มีความคิดริเริ่มเพื่อสามารถแก้ปัญหาเกี่ยวกับสังคมและ เศรษฐกิจ
3. เพื่อเตรียมภาวะและหน้าที่รับผิดชอบในการสร้างครอบครัวสามารถดำเนินชีวิต

ครอบครัวได้อย่างราบรื่น สร้างความรับผิดชอบในฐานะพลเมืองของชาติ และความจำเป็นในการศึกษาเล่าเรียน

ความหมายของการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ

มีผู้ให้ความหมายของการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จไว้แตกต่างกันดังนี้ คือ

ยูเนสโก (1976 : 16 - 22) ได้ให้ความหมายการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จว่า เป็นการสอนให้รู้หนังสือกับการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศ โดยการสอนด้านอาชีพควบคู่กันไปกับการสอนการอ่านและเขียน เพื่อที่ผู้เรียนจะได้นำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงอาชีพและความเป็นอยู่ของตนเองตลอดจนชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มาทูร์ (Mathur 1972:7) ให้ความหมายว่า การศึกษาแบบเบ็ดเสร็จเป็นการให้ทักษะที่จำเป็นแก่ผู้เรียน ทำให้เขาเหล่านั้นประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพและใช้ประโยชน์ให้สอดคล้องกับสภาพสังคมที่เขาอาศัยอยู่

กองการศึกษาผู้ใหญ่ (2518 : 109) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จว่า เป็นการศึกษามุ่งแก้ไขปัญหาวิตถุประจำวันของประชาชนในชนบท ให้ผู้เรียนได้ศึกษาเล่าเรียนในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตนเองและสังคมใกล้ตัวเพื่อให้สามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้อย่างจริงจัง ให้เป็นคนคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2518 : 5) ได้ให้คำนิยามของการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จว่า การศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จเป็นการศึกษาที่จัดเพื่อให้ผู้ใหญ่ได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียนซึ่งจะช่วยให้เขาสามารถปรับปรุงชีวิตความเป็นอยู่ เศรษฐกิจและสังคมให้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังต้องการให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ทางเกษตรแผนใหม่และความรู้ด้านอื่น ๆ เพื่อช่วยให้เพิ่มพูนรายได้ให้สูงขึ้น มีฐานะทางการเงินที่มั่นคง มีความรู้เกี่ยวกับการอนามัยและวางแผนครอบครัว มีสุขภาพพลานามัยที่แข็งแรง มีความรับผิดชอบด้านหน้าที่พลเมืองและสามารถอ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็นเพื่อประโยชน์ในการค้นคว้าหาความรู้อันเป็นประโยชน์ต่อตนเอง

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น พอจะสรุปได้ว่าการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จหมายถึง การศึกษาที่จัดขึ้นนอกระบบโรงเรียนเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ใหญ่หรือผู้ต้องการรู้หนังสือได้ศึกษาเล่าเรียนในเรื่องที่จำเป็นและเกี่ยวข้องกับชีวิตรประจำวันเพื่อให้เกิดความรู้และทักษะในการประกอบ

อาชีพให้สามารถดำรงชีวิตและปรับตัว เข้ากับสังคมหรือชุมชนที่คนอาศัยอยู่ได้อย่างกลมกลืน

หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2522:1-4,8)

หลักการ

1. เป็นการศึกษาที่จัดเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ที่ไม่ได้เรียนในระบบโรงเรียนภาคปกติ ได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอันเป็นพื้นฐานสำหรับประกอบอาชีพตามความสนใจ หรือเพื่อปรับปรุง และส่งเสริมอาชีพที่ทำอยู่แล้วให้ดีขึ้น
2. เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนไปใช้ให้เป็นประโยชน์ ในการแก้ปัญหาชีวิตประจำวันและเป็นพื้นฐานสำหรับปรับปรุงการดำรงชีวิตของตนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม สิ่งแวดล้อมและวิทยาการใหม่ ๆ
3. เป็นการศึกษาที่มุ่งสร้างเอกภาพของชาติโดยส่วนรวมเป็นหลักใหญ่ แต่ให้สอดคล้องกับสภาพการแก้ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นได้
4. เป็นการศึกษาที่มุ่งอบรมให้ผู้เรียนมีระเบียบวินัย รู้จักสิทธิหน้าที่ของพลเมืองดี ในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

จุดมุ่งหมาย

หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 มีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้เรียน รู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหา โดยคำนึงถึงกระบวนการคิด ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบอย่างน้อย 3 ประการ คือ ข้อมูลเกี่ยวข้องกับตนเอง ข้อมูลเกี่ยวข้องกับสังคม สิ่งแวดล้อม และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับวิชาการ อันจะก่อให้เกิดผลแก่ผู้เรียนดังต่อไปนี้

1. เห็นคุณค่าและดำรงไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และวัฒนธรรมอันดีงาม
2. เป็นพลเมืองดี มีศีลธรรม มีระเบียบวินัย รู้จักสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ตลอดจนความรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม
3. มีความรู้ความสามารถและทักษะเพียงพอแก่การประกอบอาชีพ การศึกษาเพิ่มเติม หรือการดำเนินชีวิต ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้องและการมีพื้นฐานความรู้เพียงพอที่จะแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้
4. เข้าใจปัญหาการเมือง เศรษฐกิจ สังคมของประเทศ รู้จักพิจารณาและตัดสินใจอย่างมีเหตุผล

5. มีเจตคติที่ดีต่อสมาชิกทุกชนิด ฝึกให้ขยัน อดทน ประหยัด ตลอดจนรู้จักสงวน และบำารุงรักษาสาธารณสมบัติ และทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

โครงสร้างของหลักสูตร

ตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 ผู้เรียนจะต้องเรียนเป็นระบบหน่วยกิต และจะต้องเรียนทั้งวิชาบังคับและวิชาเลือกรวมแล้วไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต และ 50 หน่วยกิต ในระดับที่ 3 และระดับที่ 4 ตามลำดับ จึงจะถือว่าจบหลักสูตร (ตั้งรายละเอียด โครงสร้างของหลักสูตรต่อท้ายนี้)

โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3

หมวดวิชา	ระดับที่ 3		หมายเหตุ
	วิชาบังคับ (หน่วยกิต)	วิชาเลือก (หน่วยกิต)	
สร้างเสริม ประสบการณ์ ชีวิต	12(ส.1,ส.2 ส.3,ส.4)	-	เรียนรายวิชาใดก่อนก็ได้
ภาษาไทย	4 (ท.1,ท.2)	4(ท.6,ท.11)	การเลือกเรียนต้องเป็นไปตาม ที่กำหนดในโครงสร้างของวิชา ภาษาไทย
คณิตศาสตร์	-	8(ค.1,ค.2, ค.3)	การเลือกเรียนต้องเป็นไปตาม ที่กำหนดในโครงสร้างของวิชา คณิตศาสตร์
วิทยาศาสตร์	-	13(ว.1,ว.2, ว.3,ว.4)	สามารถเลือกเรียนได้ทุกวิชา

โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบ เบ็ดเสร็จระดับที่ 3 (ต่อ)

หมวดวิชา	ระดับที่ 3		หมายเหตุ
	วิชาบังคับ (หน่วยกิต)	วิชาเลือก (หน่วยกิต)	
ภาษาอังกฤษ	-	30 (อ.1 ถึง อ.10)	การเลือกเรียนต้องเป็นไปตาม ที่กำหนดในโครงสร้างของวิชา ภาษาอังกฤษ
วิชาชีพ	3 (บังคับเลือก)	เลือกเรียนได้ไม่ เกิน 6 หน่วยกิต โดยไม่ซ้ำกับวิชา ที่เรียนในวิชา บังคับเลือกแล้ว	ยกเว้นสำหรับพระภิกษุสามเณร ไม่ต้องเรียนวิชาชีพทั้งวิชาบังคับ และวิชาเลือก
รวม	19	11 30 (อย่างน้อย)	สำหรับนักศึกษาที่เป็นพระภิกษุ สามเณรให้เรียนวิชาบังคับ 16 หน่วยกิต วิชาเลือกสามัญ อย่างน้อย 14 หน่วยกิต

โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 4

หมวดวิชา	ระดับที่ 4		หมายเหตุ
	วิชาบังคับ (หน่วยกิต)	วิชาเลือก (หน่วยกิต)	
วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	13(ส.5,ส.6, ส.7)	-	เรียนรายวิชาใดก่อนก็ได้
วิชาภาษาไทย	7(ท.3,ท.4, ท.5)	9(ท.7,ท.8, ท.9,ท.10, ท.11)	การเลือกเรียนต้องเป็นไปตามที่กำหนดในโครงสร้างของวิชาภาษาไทย
วิชาคณิตศาสตร์	-	22(ค.1,ค.2 ค.3,ค.4 ค.5,ค.6)	การเลือกเรียนต้องเป็นไปตามที่กำหนดในโครงสร้างของวิชาคณิตศาสตร์
วิชาวิทยาศาสตร์	-	13(ว.1,ว.2 ว.3,ว.4)	สามารถเลือกเรียนได้ทุกวิชา ถ้ายังไม่ได้เรียนมาก่อนในระดับที่ 3
วิชาภาษาอังกฤษ	-	30(อ.1ถึง อ.10)	การเลือกเรียนต้องเป็นไปตามที่กำหนดในโครงสร้างของวิชาภาษาอังกฤษ
วิชาชีพ	3(บังคับเลือกไม่เลือกซ้ำกันที่เรียนในระดับที่ 3)	เลือกเรียนได้ไม่เกิน12หน่วยกิต ไม่ซ้ำกันที่เรียนมาแล้วในระดับที่ 3	ยกเว้นสำหรับพระภิกษุสามเณร ไม่ต้องเรียนวิชาชีพทั้งวิชาบังคับและวิชาเลือก

โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 4 (ต่อ)

หมวดวิชา	ระดับที่ 4		หมายเหตุ
	วิชาบังคับ (หน่วยกิต)	วิชาเลือก (หน่วยกิต)	
		และที่เป็นวิชาบังคับ ในระดับ 4	
รวม	23 50	27	สำหรับนักศึกษาที่เป็นพระภิกษุ สามเณรให้ เรียนวิชาบังคับ 20 หน่วยกิต วิชาเลือกสามเณรอย่าง น้อย 30 หน่วยกิต

เกณฑ์การจบหลักสูตร

ผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 ต้องได้หน่วยกิต ไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต ในจำนวนนี้ให้มีวิชาบังคับ 19 หน่วยกิต วิชาเลือกไม่น้อยกว่า 11 หน่วยกิต ยกเว้นนักศึกษาที่เป็นพระภิกษุ-สามเณร ให้มีวิชาบังคับ 16 หน่วยกิต และวิชาเลือกสามเณรอย่างน้อย 14 หน่วยกิต จึงจะถือว่าจบหลักสูตร

ผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 4 ต้องได้หน่วยกิต ไม่น้อยกว่า 50 หน่วยกิต ในจำนวนนี้ให้มีวิชาบังคับ 23 หน่วยกิต วิชาเลือกไม่น้อยกว่า 27 หน่วยกิต ยกเว้นนักศึกษาที่เป็นพระภิกษุ - สามเณร ให้มีวิชาบังคับ 20 หน่วยกิต และวิชาเลือกสามเณรอย่างน้อย 30 หน่วยกิต จึงจะถือว่าจบหลักสูตร

ผู้ที่จบการศึกษาหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 และที่ 4 นี้ ให้มีศักดิ์และสิทธิเช่นเดียวกับผู้ที่สอบไล่ได้ในระบบโรงเรียนตามหลักสูตร พุทธศักราช 2524 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามลำดับทุกประการ

หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 พุทธศักราช 2522 หมวดวิชา

ภาษาอังกฤษ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2522 : 1-3)

จุดประสงค์ทั่วไป

1. เพื่อให้เข้าใจถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษ ในฐานะที่เป็นภาษาที่ใช้ติดต่อระหว่างชาติ
 2. เพื่อให้รู้จักใช้ภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือสื่อความหมาย ให้มีทักษะในการฟัง พูด อ่าน และเขียนพอควรแก่ชั้น
 3. เพื่อให้เห็นประโยชน์ของการเรียนภาษาอังกฤษว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน
 4. เพื่อให้ให้นำความรู้ภาษาอังกฤษไปใช้ในการประกอบอาชีพพื้นฐานได้
 5. เพื่อให้มีพื้นฐานในการศึกษาเพิ่มเติม และเพื่อประโยชน์ในการค้นคว้าหาความรู้
- โครงสร้างวิชาภาษาอังกฤษ

วิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาเลือก นักเรียนจะเลือกเรียนในระดับ 3 หรือระดับ 4 ก็ได้ แบ่งออกเป็น 10 รายวิชาดังต่อไปนี้

1. ภาษาอังกฤษ 1 (English I) อ1 3/ส/ภ 3 หน่วยกิต สำหรับผู้เริ่มเรียน ภาษาอังกฤษ
2. ภาษาอังกฤษ 2 (English 2) อ2/ส/ภ 3 หน่วยกิต เนื้อหาวิชาต่อเนื่องกับ ภาษาอังกฤษ 1 ผู้เลือกเรียนรายวิชานี้ต้องผ่านภาษาอังกฤษ 1 หรือผ่านข้อสอบของโรงเรียนที่มีความยากง่ายเทียบเท่าภาษาอังกฤษ 1
3. ภาษาอังกฤษ 3 (English 3) อ3/ส/ภ 3 หน่วยกิต เนื้อหาวิชาต่อเนื่องกับ ภาษาอังกฤษ 2 ผู้เลือกเรียนรายวิชานี้ต้องผ่านภาษาอังกฤษ 2 หรือผ่านข้อสอบของโรงเรียนที่มีความยากง่ายเทียบเท่าภาษาอังกฤษ 2
4. ภาษาอังกฤษ 4 (English 4) อ4 4/ส/ภ 3 หน่วยกิต เนื้อหารายวิชาต่อเนื่องกับภาษาอังกฤษ 3 จัดไว้สำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาต่อในชั้นสูงต่อไป ผู้เลือกเรียนรายวิชานี้ต้องผ่านภาษาอังกฤษ 3 หรือผ่านข้อสอบของโรงเรียนที่มีความยากง่ายเทียบเท่าภาษาอังกฤษ 3
5. ภาษาอังกฤษ 5 (English 5) อ5 3/ส/ภ 3 หน่วยกิต เนื้อหารายวิชาต่อเนื่องกับภาษาอังกฤษ 4 จัดไว้สำหรับผู้ที่ต้องการศึกษาต่อในชั้นสูงต่อไป ผู้เลือกเรียนรายวิชานี้ต้องผ่านภาษาอังกฤษ 4 หรือผ่านข้อสอบของโรงเรียนที่มีความยากง่ายเทียบเท่าภาษาอังกฤษ 4

รายวิชาภาษาอังกฤษ 1 และภาษาอังกฤษ 2 เป็นรายวิชาภาษาอังกฤษขั้นพื้นฐาน ผู้ที่จะเลือกเรียน วิชาภาษาอังกฤษอื่น ๆ ยกเว้น ภาษาอังกฤษ 10 ต้องผ่านทั้งสองรายวิชานี้ก่อน หรือมีพื้นฐานความรู้ เทียบเท่า รายวิชาภาษาอังกฤษ 1-5 เน้นหนักทักษะทั้ง 4 ทักษะ คือทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เนื้อหาและการฝึกทักษะจะยากขึ้นตามลำดับ

6. ภาษาอังกฤษ 6 (Oral I) ๑6/ส/ภ 3 หน่วยกิต จัดสำหรับผู้สอบผ่านภาษาอังกฤษ 2 หรือ 3 และไม่ประสงค์จะเรียนต่อในชั้นสูงต่อไป เป็นรายวิชาที่มุ่งฝึกทักษะทางการฟัง และการพูดมากกว่าทักษะอื่น ผู้ที่ไม่ผ่านภาษาอังกฤษ 2 หรือ 3 จะเลือกเรียนรายวิชานี้ได้ต้องผ่าน ข้อสอบของโรงเรียนที่มีความยากง่ายเทียบเท่าภาษาอังกฤษ 2

๗. ภาษาอังกฤษ 7 (Oral 2) ๑7/3/ส/ภ 3 หน่วยกิต รายวิชานี้มุ่งฝึกทักษะทางการฟังและการพูดมากกว่าทักษะอื่น ผู้เลือกเรียนรายวิชานี้ต้องผ่านภาษาอังกฤษ 3 หรือ ๑6 หรือผ่านข้อสอบของโรงเรียนที่มีความยากง่ายเทียบเท่าภาษาอังกฤษ 3 หรือ ๑๖

8. ภาษาอังกฤษ 8 (Reading) ๑8 3/ส/ภ 3 หน่วยกิต รายวิชานี้มุ่งฝึกทักษะทางการอ่านมากกว่าทักษะอื่น ผู้เลือกเรียนรายวิชานี้ต้องผ่านภาษาอังกฤษ 3 หรือผ่านข้อสอบของโรงเรียนที่มีความยากง่ายเทียบเท่าภาษาอังกฤษ 3

9. ภาษาอังกฤษ 9 (Technical English) ๑9 3/ส/ภ 3 หน่วยกิต รายวิชา นี้ให้ความรู้ทางด้านภาษาอังกฤษขั้นพื้นฐานในสาขาวิชาชีพโดยเฉพาะ ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้การประกอบอาชีพให้ได้ผลดีขึ้น รายวิชานี้เน้นหนักทั้ง 4 ทักษะ คือ การฟัง การอ่าน การพูด และการเขียน ผู้เลือกเรียนรายวิชานี้ต้องผ่านภาษาอังกฤษ หรือผ่านข้อสอบของโรงเรียนที่มีความยากง่ายเทียบเท่าภาษาอังกฤษ 3

10. ภาษาอังกฤษ 10 (Oral for Real Beginners) ๑10 3/ส/ภ 3 หน่วยกิต รายวิชา นี้ให้ความรู้ภาษาอังกฤษทั่วไปโดยมุ่งฝึกเฉพาะทักษะการฟังและการพูดเท่านั้น จัด สำหรับผู้ที่ไม่มีความรู้ภาษาอังกฤษเลย แต่มีความจำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษในการประกอบอาชีพ อาทิ ขับรถแท็กซี่ บริการโรงแรมหรือภัตตาคาร ฯลฯ

การพัฒนาหลักสูตร

ความหมายและความสำคัญของหลักสูตร

หลักสูตรเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษา เพราะเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา

ให้สำเร็จลุล่วงไปตามที่กำหนดไว้ มีผู้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้มากมาย เช่น สุมิตร คุณานุกร (2518 : 1) ให้ความหมายของหลักสูตรว่า หมายถึงโครงการการให้การศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียน ให้มีความรู้ ความสามารถและคุณลักษณะสอดคล้องกับความมุ่งหมายทางการศึกษาที่กำหนดไว้

สำหรับความหมายคำว่า หลักสูตร ของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ หมายถึง ข้อกำหนดด้วยจุดหมาย แนวทาง วิธีการ และเนื้อหาสาระในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน หรือให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และพฤติกรรมที่กำหนดในจุดมุ่งหมายของการศึกษา (กรมวิชาการ 2521 : 1)

ในด้านความสำคัญของหลักสูตร มีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวเน้นถึงไว้หลายประการ เช่น ถนนม มากะจันทร์ (2514:9) กล่าวว่าเครื่องมือที่จะช่วยให้ครูปฏิบัติงานได้สัมฤทธิ์ผลตรงตามหลักการหรืออุดมคติทางการศึกษาคือ หลักสูตรของโรงเรียน ชำรง บัวศรี (2504:หน้า ก) กล่าวว่า หลักสูตร เป็นหัวใจของการศึกษา ทั้งนี้เพราะหลักสูตรเป็นสิ่งชี้ให้เห็นว่าโรงเรียนมีความมุ่งหมายในการให้การศึกษาแก่เด็กได้อย่างไรและสามารถให้ความรู้สร้างเสริมทักษะและทัศนคติในด้านใดบ้าง สิ่งต่าง ๆ ที่ประมวลไว้ในหลักสูตรเป็นเสมือนหนึ่งแนวทางที่ช่วยให้เราทราบได้ทันทีว่า การศึกษาที่ดีให้แก่เด็กนั้นหนักไปในทางใด มีผลดีต่อตัวเด็กและต่อสังคมมากน้อยเพียงใด

2. องค์ประกอบของหลักสูตร

ในการพิจารณาหลักสูตร สาระสำคัญที่ควรกล่าวถึงคือ องค์ประกอบของหลักสูตร เพราะสามารถทำให้เห็นโครงสร้างของหลักสูตรทั้งระบบ ทาบ (Taba 1962:10) ให้ความเห็นว่า หลักสูตรไม่ว่าจะออกแบบหรือมีรูปแบบอย่างไร ควรมีองค์ประกอบเป็นอย่างน้อยคือ

1. ความมุ่งหมาย (Objectives)
2. เนื้อหาวิชา (Content)
3. การนำหลักสูตรไปใช้ (Curriculum Implementation)
4. การประเมินผล (Evaluation)

3. การนำหลักสูตรไปใช้

แม้ว่าตัวหลักสูตรจะพัฒนาขึ้นมาอย่างดีเลิศเพียงใดก็ตาม ถ้าหากผู้ใช้หลักสูตรขาดความเข้าใจอย่างแท้จริง และไม่พร้อมที่จะพัฒนาไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ จะประสบความสำเร็จได้ยาก การเปลี่ยนแปลงก็จะไม่เกิดขึ้น และดูเหมือนกับว่าหลักสูตรขาดบุคคลที่สนใจและให้การสนับสนุน สุวิตร คุณากร (2520:121-122) ได้อธิบายว่า โดยทั่วไปการนำหลักสูตรไปใช้อาจจัดได้เป็น

3 ขั้นตอนคือ

1. การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ได้แก่ การตีความมุ่งหมายของหลักสูตร ว่ามีความมุ่งหมายอย่างไร จะสอนใคร ระดับไหน อย่างไร และจะเกิดอะไรขึ้นในตัวผู้เรียน หลังจากทำความเข้าใจความมุ่งหมาย หลักการและโครงสร้างแล้ว ก็มาถึงการกำหนดรายละเอียดที่จะนำไปสอนให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปตามความมุ่งหมายนั้น โดยทั่วไปการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน จะออกมาในรูปของวัสดุประกอบหลักสูตรที่เรียกว่า ประมวลการสอนและโครงการสอน หรือแผนการสอน ซึ่งจัดทำขึ้นโดยคณะกรรมการเพื่อช่วยขยายความในหลักสูตรให้กระจ่างยิ่งขึ้น จากนั้นอาจทำรายการสอน บันทึกการสอนย่อ ๆ เพื่อกำหนดให้ชัดเจนลงไปว่า ชั่วโมงใดจะสอนอะไร ตอนไหน ก็คาบ และมีกิจกรรมอะไรและอย่างไร เป็นต้น

2. การจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน หลักสูตรจะสัมฤทธิ์ผลได้ตามความมุ่งหมายนั้น จำต้องมีปัจจัยหลาย ๆ ด้านมาเสริม โดยผู้บริหารโรงเรียนจะต้องสำรวจปัจจัยและสภาพต่าง ๆ ของโรงเรียนว่าเหมาะสมกับการนำหลักสูตรไปปฏิบัติหรือไม่ ผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงขนาดของห้องเรียนและจำนวนนักเรียน การกำหนดครูเข้าสอน การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จะเอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน ทั้งนี้ รวมไปถึงการบริหารงานทั้งหลายทั้งปวงในโรงเรียนต้องมีความคล่องตัว มีการเตรียมและจัดสภาพต่าง ๆ ภายในโรงเรียนให้พร้อม เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่จะส่งเสริมหรือสกัดกั้นการปฏิบัติงานของครูตามที่หลักสูตรกำหนดไว้

3. การสอนของครู เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดของการนำหลักสูตรไปใช้ ความสำเร็จหรือความล้มเหลวของหลักสูตรไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่า เขียนหลักสูตรได้ดีหรือไม่เพียงใดแต่อยู่ที่การนำหลักสูตรไปใช้ หลักสูตรจะไม่สัมฤทธิ์ผลถ้าปราศจากการสอนของครู ครูเป็นตัวจักรที่สำคัญที่สุดในการนำหลักสูตรไปใช้ การเอาใจใส่ต่อการสอน การสอนให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตร การเลือกวิธีสอนที่เหมาะสม ฯลฯ เหล่านี้เป็นปัจจัยที่จะชี้ชะตาของหลักสูตรทั้งสิ้น ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่ให้ความรู้ ให้ความสะดวก ให้คำแนะนำและให้กำลังใจแก่ครู เพื่อให้การสอนของครูและการเรียนของเด็กบังเกิดผลตามความมุ่งหมายของหลักสูตรในการนำหลักสูตรไปใช้

บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรในระดับโรงเรียน

การใช้หลักสูตรจะสัมฤทธิ์ผลหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับการนำหลักสูตรไปใช้โดยบุคคลากรในระดับโรงเรียนเป็นอย่างมาก ซึ่งได้แก่ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวดวิชา และครูผู้สอน มีบทบาทหน้าที่ในการนำหลักสูตรไปใช้ดังนี้

(กรมวิชาการ 2521 : 179-183)

ครูใหญ่ หรืออาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการ มีหน้าที่ในการใช้หลักสูตร ดังนี้

1. ทำความเข้าใจกับจุดหมาย หลักการและโครงสร้างของหลักสูตรใหม่อย่างถ่องแท้
 2. กระตุ้นนำครูผู้ซึ่งเป็นตัวจักรสำคัญที่สุดในการนำหลักสูตรไปใช้
 3. ส่งเสริมและให้กำลังใจแก่ครู ด้วยวิธีการต่าง ๆ กัน
 4. คำนึงอยู่เสมอว่า การบริหารที่ต้นนี้คือ การบริการที่ดีให้แก่ครูจะช่วยให้ครูทุ่มเทความคิดและพลังเพื่อการสอน เช่น
 - 4.1 จัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นให้
 - 4.2 จัดหาหนังสือคู่มือ หนังสือค้นคว้าให้
 - 4.3 จัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้ดี
 5. ควรใช้วิธีการประชุมครูให้เป็นประโยชน์ทางด้านวิชาการให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้
 6. ควรปฏิบัติงานอย่างมีเป้าหมายและมีแผนปฏิบัติงานที่แน่นอนควรมีทั้งแผนปฏิบัติงานระยะยาว และแผนปฏิบัติงานประจำปี
 7. ควรหาวิธีส่งเสริมความรู้แก่ครูด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น
 - 7.1 การไปสังเกตการเรียนการสอนของโรงเรียนอื่นที่เห็นว่ามีผลงานดี
 - 7.2 การส่งครูเข้ารับการอบรมและติดตามผล
 - 7.3 การจัดให้มีการประชุมกลุ่ม หมวทวิชา เป็นการภายใน
 8. ควรจะได้ไปเยี่ยมห้องเรียนและสังเกตการสอนเป็นครั้งคราว
 9. ประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ และผลงานให้โรงเรียน
 10. ควรส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น
- ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ฝ่ายวิชาการ มีหน้าที่รับผิดชอบดังนี้คือ
1. ควบคุมดูแลให้การเรียนการสอนเป็นไปโดยความเรียบร้อย ครูเข้าสอนหรือไม่เต็มชั่วโมงหรือไม่ สอนจริง ๆ หรือไม่
 2. ปรับปรุงงานวิชาการด้านต่าง ๆ ทั้งในแง่ปริมาณงานและคุณภาพ
 3. ส่งเสริมสร้างความสะอาดต่าง ๆ ที่จะใช้ในการสอนเช่น ตำราเรียน ตำราประกอบและอุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นต้น

4. ควบคุมคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน
5. ประสานงานระหว่างครู-อาจารย์และผู้บริหารโรงเรียน
6. ช่วยนิเทศการสอนและการทำงานของครู
7. จัดตารางสอน ตารางกิจกรรม ตารางสอบซ่อม ตารางสอบไล่ และสอบคัดเลือก
8. ตรวจสอบการสอนและบันทึกการสอน การเก็บคะแนน การทดสอบและการวัดผล
9. ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรให้เป็นไปตามกาลสมัย และเหมาะสมกับความสะดวกที่

โรงเรียนมี

10. เสนอความคิดเห็นความชอบของผู้ร่วมงานต่อผู้บริหารโรงเรียน
11. งานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ครูผู้สอน ครูเป็นตัวจักรสำคัญยิ่งในการนำหลักสูตรไปใช้ หลักสูตรจะประสบผลสำเร็จไม่ได้ถ้าครูไม่เห็นความสำคัญ และไม่เข้าใจหลักสูตรเพียงพอ ดังนั้นครูควรได้ศึกษาบทบาทและหน้าที่ของตนให้แจ่มแจ้งและนำไปปฏิบัติให้เหมาะสมคือ

1. จัดทำโครงการสอนให้สมบูรณ์ มีความชัดเจนในเป้าประสงค์ มีเนื้อหาสมบูรณ์ และมีการประเมินผลและแก้ไขให้ดียิ่ง ๆ ขึ้น
2. การเตรียมการสอน เตรียมการสอนให้เนื้อหาวิชาในหลักสูตรสมบูรณ์โดยมีลำดับขั้นตอนตามหลักการ
3. การเตรียมอุปกรณ์ จัดหาอุปกรณ์ที่จะใช้ในบทเรียนนั้น ๆ ให้ตรงตามจุดประสงค์อุปกรณ์นั้น ๆ ง่ายและประหยัด สามารถแก้ไขดัดแปลงใช้ได้หลาย ๆ โอกาส
4. การสอน ดำเนินการสอนโดยวิธีการตามลำดับขั้น ศึกษาการใช้อุปกรณ์และใช้ให้ถูกกับบทเรียน เหมาะสมกับเวลาและเก็บรักษาไว้ให้ดี มีการประเมินผลตามกระบวนการเรียนการสอนแต่ละบทเรียนอย่างมีหลักวิชา แล้วแก้ไขข้อบกพร่องด้านการเรียนการสอนอยู่เสมอ
5. การออกข้อสอบมีการออกข้อสอบทั้งข้อทดสอบย่อยกลางภาคและปลายภาคอย่างถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของการวัดผล

การพัฒนาหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4

หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับที่ 3 - 4 ที่ใช้อยู่เดิมนั้นมุ่งให้ผู้เรียนทุกคนเรียนวิชาการเหมือนกัน ซึ่งไม่ตรงตามจุดประสงค์และความต้องการของผู้มาเรียนเพราะผู้ที่มาเรียนนั้นบางคนหวังที่จะเรียนต่อในระดับสูง บางคนต้องการมาศึกษาเพื่อเลื่อนวิทยะฐานะทาง

ด้านการงาน บางคนต้องการเรียนเพื่อนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ดังนั้น เมื่อมีการประชุมเรื่องประชากรศึกษาที่ ฮาวาย ในปีพุทธศักราช 2515 ผู้แทนไทยได้เสนอแนวคิดที่จะปรับปรุงการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับที่ 3 - 4 ให้เป็นแบบเบ็ดเสร็จ โดยอาศัยแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐานและในปีนั้นเอง โครงการโคลัมโบได้อนุมัติเงินจำนวน 104,275 บาท ให้กระทรวงศึกษาธิการ ปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญระดับที่ 3 - 4 กองการศึกษาผู้ใหญ่ในขณะนั้นจึงได้ประชุมปฏิบัติการขึ้นที่โรงแรมไทยไฮเต็ล ระหว่างวันที่ 9 - 14 พฤษภาคม พุทธศักราช 2516 เพื่อร่างโครงการสำรวจและศึกษาปัญหา โดยเชิญผู้มีส่วนเกี่ยวข้องตั้งแต่ระดับหมู่บ้านไปจนถึงระดับมหาวิทยาลัยเข้าร่วมประชุม และที่ประชุมได้มอบหมายให้ผู้เข้าร่วมประชุมไปเขียนสภาพปัญหาของท้องถิ่น ที่คิดว่า เป็นปัญหาของประชาชนจริง ๆ และให้ส่งกลับมาที่กองการศึกษาผู้ใหญ่ ภายในเวลา 2 เดือน

เมื่อกองการศึกษาผู้ใหญ่ได้ปัญหาเหล่านั้นมาแล้ว ได้นำมาจัดเป็นหมวดหมู่และจัดประชุมเพื่อคัดเลือกปัญหาอีกครั้ง จากปัญหาเหล่านั้นได้นำไปประกอบในการสร้างแบบสอบถามเพื่อสำรวจปัญหาที่แท้จริงของประชากรกลุ่มตัวอย่างทั่วประเทศ และได้ลงมือสำรวจเมื่อ พ.ศ. 2518 หลังจากนั้นได้มีการร่างหลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ขึ้น ได้นำไปทดลองใช้ในโรงเรียน 6 แห่งคือ ศูนย์การศึกษาผู้ใหญ่ภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ โรงเรียนผู้ใหญ่ของศูนย์อบรมการศึกษาผู้ใหญ่ จังหวัดอุบลราชธานี โรงเรียนผู้ใหญ่ไทยเกรียง จังหวัดสมุทรปราการ โรงเรียนผู้ใหญ่สัมมาชีวิศิลา จังหวัดชลบุรี โรงเรียน คศชอ. (โรงเรียนในโครงการฝึกสอนของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตบางแสน) และโรงเรียนสุวรรณาราม วิทยาคม ซึ่งเป็นโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จนในที่สุดกรมการศึกษานอกโรงเรียนได้ประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 นี้ ในปีพุทธศักราช 2522 เป็นต้นมา (กรมการศึกษานอกโรงเรียน 2524 : 302 - 303)

การเรียนการสอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ

เนื่องจากผู้ใหญ่มีความแตกต่างกับเด็กในหลายด้าน ดังนั้น การสอนผู้ใหญ่จึงต้องใช้วิธีการที่แตกต่างไปจากการสอนเด็ก วิธีการสอนผู้ใหญ่มีหลายวิธี แต่ละวิธีมีเทคนิคการสอน

แตกต่างกัน ครูที่มีความเข้าใจย่อมสามารถเลือกวิธีสอนที่ให้ประโยชน์และเหมาะสมกับลักษณะของ ผู้เรียน เนื้อหาวิชา ตลอดจนสถานการณ์ต่าง ๆ เทคนิคการสอนมีหลายวิธีเป็นต้นว่า การบรรยาย การอภิปราย การสาธิต การศึกษานอกสถานที่ การสัมมนา การสัมภาษณ์ การระดมพลังสมอง การแสดงบทบาทสมมติ การสร้างสถานการณ์จำลอง ฯลฯ ซึ่งน่าจะถือได้ว่าเป็นกลวิธีที่ครูผู้สอน จะเลือกและนำไปใช้ให้แก่กลุ่มผู้เรียน

ในการเรียนการสอนผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ไม่ว่าจะจัดกลุ่มผู้เรียนเป็นแบบใดหรือใช้ กลวิธีสอนแบบไหนก็ตาม ถ้าพิจารณาตามบทบาทของผู้เรียน และผู้สอนแล้ว จะเห็นว่ามีอยู่ 4 รูป แบบด้วยกัน ซึ่ง ไลรา ศรีนิวาซัน (สุนทร โคตรบรรเทา 2526:90-93) สรุปและเปรียบเทียบ เอาไว้ตั้งแต่รูปแบบที่ผู้สอนมีบทบาทมากที่สุด ไปถึงรูปแบบที่ผู้เรียนมีบทบาทมากที่สุด ดังต่อไปนี้คือ

1. วิธีให้ข้อมูลข่าวสาร (Information Approach) เป็นรูปแบบที่ครูมีบทบาท มากที่สุด และผู้เรียนมีบทบาทน้อย การเรียนการสอนเป็นหน้าที่ของครูที่จะจัดเนื้อหาหรือหาข้อมูล มาป้อนให้แก่ผู้เรียน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการบรรยายของครูผู้สอน

2. วิธีใช้ปัญหาเป็นศูนย์กลาง (Problem-Solving Approach) วิธีการเรียน การสอนที่ยึดหลักใช้ปัญหาเป็นศูนย์กลางนี้ เพื่อต้องการเน้นประสบการณ์ในการเรียนรู้ที่สามารถนำ ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ฉะนั้น เพื่อให้ผู้เรียนได้มองเห็นปัญหาจึงต้องใช้วิธีการอภิปรายเป็นหลัก เพื่อให้ผู้เรียนได้คิดหาเหตุผลโดยอาศัยข้อมูล และเลือกปฏิบัติตามที่เห็นว่าเหมาะสมกับสภาพของ ตนเอง สภาพสังคม และสิ่งแวดล้อม และตามเหตุผลทางด้านวิชาการ

3. วิธีการคาดคะเน (Projection Approach) ในการสอนผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ ระดับที่ 3-4 นั้น นอกจากจะใช้การอภิปรายแล้ว ยังใช้บทเรียนปลายเปิด (Open-ended lessons) เพื่อยั่วยุให้ผู้เรียนได้คิดและคาดการณ์ข้างหน้า หรือการคาดคะเน (Projection) ถึงผลที่จะ ตามมาและเกิดขึ้นภายหลัง การเรียนการสอนโดยวิธีการคาดคะเนหรือหาข้อสรุป จะส่งเสริมให้ ผู้เรียนได้คิดและหาเหตุผลประกอบในการตัดสินใจโดยอาศัยข้อมูลส่วนตัว ข้อมูลทางสังคม และ ข้อมูลทางวิชาการ และให้ผู้เรียนหาทางเลือกเอาเอง โดยมีบทเรียนที่เปิดหรือทิ้งท้ายไว้ให้คิด ไม่สรุปหรือบอกวิธีแก้ไขให้

4. วิธีการเข้าใจตนเอง (Self-Actualization Approach) การสอนแบบ นี้เป็นการอภิปรายเช่นเดียวกัน โดยให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ปัญหาจากประสบการณ์ของตนเอง และมีอิสระในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งมีขั้นตอนอยู่ 4 ขั้น ดังนี้คือ

4.1 วิธีการให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยมีความเชื่อว่าผู้ใหญ่สามารถจัดระเบียบชีวิตของตนเองได้จากประสบการณ์ของตนเอง และให้ผู้เรียนได้แสดงบทบาทเต็มที่ในขณะเดียวกัน ครูคอยแนะนำและส่งเสริมความเป็นผู้นำ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในตัวผู้เรียน

4.2 วิธีการเรียนจากเพื่อน เริ่มจากการสร้างบรรยากาศของความไว้วางใจ ซึ่งกันและกันระหว่างครูและผู้เรียน ซึ่งความไว้วางใจจะส่งเสริมให้เกิดความเจริญงอกงามทางความคิด และการมีส่วนร่วม ครูจะต้องสร้างบรรยากาศของการยอมรับซึ่งกันและกัน มีความจริงใจ สนับสนุนเป็นกันเองกับผู้เรียน และถือว่าผู้เรียนเป็นเสมือนเพื่อนร่วมเรียน

4.3 การส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง ต้องสร้างบรรยากาศให้ผู้เรียนเชื่อมั่นตนเอง มีความกล้า ความเป็นตัวของตัวเอง ไม่ตามความคิดเห็นของคนอื่น ถ้าคิดว่าความคิดของตนเองมีเหตุผล

4.4 การส่งเสริมให้มีความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง การคิดหรือจินตนาการที่เลยไกลออกไปจากการวิเคราะห์ข้อเท็จจริงตามเหตุผล การส่งเสริมให้คิดหรือจินตนาการในหลาย ๆ ด้าน หรือหาวิธีการแก้ปัญหาที่แปลกหรือใหม่

ลักษณะครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบ เบ็คส์เสร็จ

กรมการศึกษานอกโรงเรียน ได้กำหนดบทบาทของครูผู้สอนการศึกษาผู้ใหญ่แบบ เบ็คส์เสร็จไว้อย่างกว้าง ๆ 2 ประการคือ ลักษณะของผู้สอนในฐานะเป็นสมาชิกคนหนึ่งในกลุ่มผู้เรียน และในฐานะเป็นผู้รับผิดชอบบรรยากาศการเรียนการสอน

1. ในฐานะที่เป็นสมาชิกคนหนึ่งในกลุ่มผู้เรียน ผู้สอนควรจะ

- เป็นมิตรมีอัธยาศัย
- เป็นผู้ประสานงานของกลุ่ม
- แสดงความคิดเห็นและร่วมเสนอแนะ
- ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น

2. ในฐานะเป็นผู้รับผิดชอบบรรยากาศการเรียนการสอน ผู้สอนควรจะ

- สนับสนุนให้ผู้เรียนรู้สึกว่ามีอิสระในการแสดงความคิดเห็น
- ช่วยสนับสนุนความคิดเห็นของผู้เรียนและพยายามให้ผู้เรียนสนับสนุนความคิด

- พยายามหาโอกาสให้ผู้เรียนได้ร่วมวางแผนและจัดกิจกรรม

- พึงความคิดเห็นของผู้เรียนและช่วยส่งเสริมขยายความคิดเหล่านั้นให้เจริญ

งอกงามยิ่งขึ้น

- ให้โอกาสผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนและสรุปสิ่งที่ได้เรียนไปแล้ว
- พยายามให้ผู้เรียนเรียนตามอัตราที่เขาถนัดและมีการร่วมมือระหว่างกัน
- ให้โอกาสผู้เรียนที่จะมีส่วนร่วมในการประเมินผล ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ

และในการให้ข้อเสนอแนะ

อุ๋นตา นพคุณ ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า ลักษณะของผู้สอนผู้เรียนผู้ใหญ่ที่หน่วยงานต่าง ๆ ต้องการนั้นน่าจะเป็น "ผู้ที่รู้จักเนื้อหาวิชาและรู้จักวิธีการสอนผู้เรียนผู้ใหญ่" และได้กล่าวเพิ่มเติมว่าในประเทศไทยครูผู้สอนผู้ใหญ่ที่มีคุณสมบัติรู้จักวิธีการสอนผู้ใหญ่ยังมีไม่มากนัก

นักการศึกษาต่างประเทศหลายท่านได้กล่าวถึงลักษณะที่ดีหรือที่สำคัญของผู้ที่จะเป็นผู้สอนผู้ใหญ่ไว้ดังนี้ (อ้างถึงใน อุ๋นตา นพคุณ 2527 : 190- 194)

Robert A. luke กล่าวว่า ผู้สอนผู้ใหญ่ที่ดีควรรู้เนื้อหาวิชาเป็นอย่างดี มีทักษะในการสอน และมีความสามารถที่จะสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและเห็นคุณค่าว่าผู้เรียนเป็นบุคคลที่น่าสนใจ และเป็นบุคคลที่ยืดหยุ่นเปลี่ยนแปลงได้เสมอ

Brindage ให้ทัศนะว่า การเป็นผู้สอนที่ดี ผู้สอนควรจะต้องเป็นผู้ใหญ่ คุณลักษณะต่าง ๆ ที่จำเป็นและสำคัญสำหรับผู้เรียนที่จะเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้สอนเองจะต้องมีลักษณะที่จำเป็นเหล่านั้นด้วย และในระหว่างกระบวนการเรียนการสอนผู้สอนจะต้องพยายามเรียนรู้นิสัยใจคอและลักษณะที่แตกต่างกันไปของแต่ละคน

คุณลักษณะของผู้สอนผู้เรียนผู้ใหญ่ตามทัศนะของ Engene E. Dubois คือ

1. มีความเชื่อว่าบุคคลมีศักยภาพที่จะเจริญเติบโตได้
2. มีจินตนาการในการพัฒนาโปรแกรม
3. มีความสามารถที่จะสื่ออย่างมีประสิทธิภาพทั้งในด้านการพูดและการเขียน
4. มีความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพสิ่งแวดล้อมที่จะเอื้ออำนวยให้ผู้ใหญ่เรียนรู้ได้ดีที่สุด
5. มีความสามารถที่จะเรียนรู้ต่อเนื่องไม่หยุดยั้งตลอดชีวิต
6. มีประสิทธิภาพในฐานะเป็นผู้นำกลุ่ม
7. มีความรู้เกี่ยวกับค่านิยมและข้อดีข้อเสียต่าง ๆ เกี่ยวกับตนเอง

8. ใจกว้าง ไม่ใช่คนมองอะไรแคบ ๆ ยินดีรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
9. มีความเข้าใจว่าผู้ใหญ่มีแรงจูงใจอะไรบ้างถึงเข้ามาร่วมโครงการการศึกษา
10. มีอุดมการณ์ในด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน

การเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

1. ความสำคัญและประโยชน์ของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

เนื่องมาจากหลักการการจัดการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งด้านทักษะอาชีพและวิชาสามัญ วิชาภาษาอังกฤษ จึงเป็นวิชาหนึ่งที่จัดไว้ในหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนโดยรัฐได้เล็งเห็นถึงความจำเป็น ความสำคัญและประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับและใช้เพื่อพัฒนาตนเองและประเทศชาติ

คิด พงศทัต และศิธร แสงธนู (2516 : 1) ได้กล่าวถึงความสำคัญของภาษาอังกฤษว่า ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางที่ใช้สื่อความหมายไปเกือบทั่วโลก และพลเมืองที่พูดภาษาอังกฤษมีประมาณ 1 ใน 10 ของจำนวนพลโลกทั้งหมด นอกจากนี้การพบปะสังสรรค์หรือติดต่อธุรกิจกับคนต่างชาตินั้นมีมากขึ้น มีความจำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษสื่อความหมาย สรรพคำราชาศัพท์ต่าง ๆ ที่ใช้กันอยู่แพร่หลายในปัจจุบัน มักแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย ซึ่งสอดคล้องกับที่ เรขา ทองสวัสดิ์ (ธีรพงศ์ 2525:3) กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้ภาษาไทยเพียงอย่างเดียวจึงเป็นการไม่เพียงพอ เพราะวิทยาศาสตร์ การแพทย์ กิติ วิศวกรรม กิติ เครื่องกลต่าง ๆ นี้มิได้เป็นความเจริญก้าวหน้าที่เป็นของคนไทยโดยเฉพาะ แต่เป็นความก้าวหน้าของวิทยาการใหม่ ๆ ของโลก ไทยได้รับเอาสิ่งเหล่านั้นจากตำรับตำราภาษาอังกฤษแทบทั้งสิ้น ฉะนั้น การที่จะศึกษาจนบรรลุเป้าหมายในวิทยาการดังกล่าวจึงจำเป็นต้องเรียนภาษาอังกฤษควบคู่กันไป เพราะภาษาอังกฤษเป็นกุญแจที่จะไขไปสู่ความรู้ต่าง ๆ

นอกจากนี้ พวงเพ็ญ อินทรประวัตติ (2520 : 24) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของภาษาอังกฤษที่มีต่อคนไทย 3 ด้าน คือ

1. ด้านวิชาการ
2. ด้านการติดต่อค้าขาย การศึกษาวัฒนธรรมตลอดจนการเมือง
3. ด้านชีวิตประจำวันของคนไทย

กล่าวได้ว่าในปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นสิ่งจำเป็น เพราะคนไทยใช้ภาษาอังกฤษเพื่อประโยชน์ต่าง ๆ และเพื่อจุดประสงค์ต่าง ๆ หลายประการคือ เพื่อการสนทนากับเจ้าของภาษา (Native Speakers) และกับชาวต่างชาติอื่น ๆ ในฐานะเป็นภาษากลาง (International Language) เพื่องานวิชาการ เพื่อการค้า การศึกษาต่อ เพื่อการงานอาชีพ และภาษาอังกฤษในประเทศไทยปัจจุบันยังเป็นสิ่งที่ใช้วัดระดับความรู้โดยทั่วไป

2. ลักษณะครูผู้สอนภาษาอังกฤษ

เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษประสบความสำเร็จมากขึ้น การส่งเสริมและพัฒนาให้ครูมีคุณลักษณะที่ดีเหมาะสมแก่การเป็นผู้สอนจึงเป็นเรื่องสำคัญ คุณลักษณะของครูผู้สอนภาษาอังกฤษที่ดีตามที่คณะของพวงเพ็ญ อินทรประวัตติ (2521 : 10-60) สรุปได้คือ

1. บุคลิกของครูและทัศนคติส่วนตัว ครูไม่ควรเป็นผู้เฉื่อยชา ควรมีความเข้าใจ เห็นใจผู้เรียน อุดหนุน เสียสละให้การสอน มีบุคลิกน่าเชื่อถือ อารมณ์ขัน สติปัญญาเฉียบแหลม
2. ครูต้องมีความรู้ด้านเทคนิคในการสอน มีความสามารถในการสอน
3. ครูควรมีความรู้ ความเข้าใจ ด้านภาษาอังกฤษเพียงพอที่จะสอนให้นักเรียนเข้าใจได้

อีกที่คณะหนึ่งเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ของครูภาษาอังกฤษของ สุไร พงษ์ทอง เจริญ (2517 : 3-5) ได้แก่

1. ต้องมีความรู้เรื่องโครงสร้างภาษาอังกฤษอย่างดี ใช้ภาษาได้ถูกต้องมีการเตรียมการสอน
2. ต้องทราบวิธีวิเคราะห์ข้อผิดพลาดของนักเรียน หาวิธีแก้ไข วิธีฝึก
3. ครูควรใช้ภาษาอังกฤษในชั่วโมงสอนให้มากที่สุด
4. รู้จักใช้อุปกรณ์

5. รู้จักสร้างบรรยากาศในห้องเรียน

งานวิจัยเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 วิชาภาษาอังกฤษ

1. ด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

โดยทั่วไปนั้นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ที่ได้มีการศึกษาวิจัยกันอย่างกว้างขวางจะเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับตัวครูผู้สอน การวัดและประเมินผล ปัญหาอุปกรณ์การสอน และปัญหาจากตัวผู้เรียน และจากการศึกษาวิจัยในประเทศและต่างประเทศที่ผ่านมาพบว่า เป็นการศึกษาวิจัยปัญหาและสภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในสถาบันในระบบโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

ครูผู้สอน

ครูเป็นองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนมากที่สุดตามที่ พรธณี สาคริก (2514 : 56-58) ฟีนอคเชียโร (Finocchiaro 1958 : 10) แคสเวลล์ และฟอสซี่ (Casewell and Foshy 1950 : 48) ได้กล่าวสอดคล้องกันว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนมากที่สุด คือ ตัวครู ความรู้ ความชำนาญ คุณภาพของครู ความกระตือรือร้นในการสอน การชวนช่วยในการหาความรู้ของครู ลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนแต่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งสิ้น

ศรีวิชัย สุวรรณกิติ (2522 : 74-76) ได้กล่าวถึงปัญหาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ที่เกี่ยวข้องกันกับตัวครูผู้สอนว่า ครูมีความรู้ทางด้านเนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษไม่แม่นยำพอ ขาดความพร้อมที่จะสอน ขาดการเตรียมการสอนมีชั่วโมงสอนมากเกินไป ขาดการปรับวิธีการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน ขาดความรู้ทางด้านวิธีการสอน ไม่สามารถนำวิธีการสอนที่เหมาะสมไปใช้ประโยชน์ได้หรือนำไปใช้ได้ไม่ถูกต้อง ครูขาดความมั่นใจในตัวเอง ซึ่งอาจเป็นเพราะไม่แม่นยำในเนื้อหาหรือวิธีสอน ไม่สนใจและศึกษาจุดมุ่งหมายและเนื้อหาหลักสูตรทำให้สอนโดยขาดหลักเกณฑ์ ครูไม่มีเวลาในการตรวจงานของนักเรียน ครูไม่ใช้เกมหรืออุปกรณ์กระตุ้นความสนใจผู้เรียน ขาดจิตวิทยาในการสอน แสดงอาการโกรธและไม่พอใจเมื่อนักเรียนปฏิบัติได้ไม่ดีตามที่คาดคิด เป็นสาเหตุให้นักเรียนเกิดความกลัวและเกิดทัศนคติที่ไม่ดีต่อตัวครูและต่อวิชาภาษาอังกฤษ

นอกจากนี้ครูบางคนไม่ชวนช่วยปรับปรุงตนเองหรือค้นคว้าหาความรู้ให้กว้างขวาง ซึ่งปัจจุบันวิชาการต่าง ๆ ได้ก้าวรุดหน้าไปอย่างรวดเร็ว ถ้าครูไม่กระตือรือร้น ความรู้ที่มีอยู่จะ ส้าหลังไปทุกวัน ซึ่งคุณภาพของครูจะมีผลต่อคุณภาพของนักเรียนโดยตรง (สุไร พงษ์ทองเจริญ 2520 : 50-51)

การวัดผล

การวัดผลและการประเมินผลทางการเรียนการสอนนั้น มีจุดมุ่งหมายเบื้องต้นก็เพื่อ จะนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงงานด้านบริหารและเพื่อให้การสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น การ ที่จะทราบว่านักเรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้หรือไม่นั้นก็โดยพิจารณาจากกิจกรรมในชั้น เรียนหรือจากผลของการสอบ (รวีวรรณ ศรีศรีรามครัน 2520 : 121) ถ้าแบบทดสอบเป็นแบบ ทดสอบที่ดีแล้วจะทำให้ทราบถึงความสามารถในการสอนของครูและความสามารถในการเรียนรู้ ของเด็กได้ แต่ปัญหาที่พบบ่อยก็คือ ครูไม่ชำนาญในการออกข้อสอบ มักออกข้อสอบวัดความจำเป็น ส่วนมาก (ศิธร แสงธนู และคิต พงศ์ทัต 2516 : 91,84) และครูบางคนมีความรู้ความเข้าใจ ในเรื่องการทดสอบแต่ก็ไม่นำไปปฏิบัติ (สีหัตถ์ อินทสุต 2510 : 82)

อุทัย ภิรมย์รัตน์ และเพ็ญศรี รังสิยากุล (2521 : 200) กล่าวถึงปัญหาเกี่ยวกับ การวัดผลการเรียนการสอนภาษาอังกฤษว่า มีดังนี้คือ

1. ขาดวัสดุอุปกรณ์ในการสร้างข้อสอบปรนัย
2. ไม่ได้วางแผนการออกข้อสอบไว้อย่างรัดกุมดีพอ
3. ไม่สามารถสร้างข้อทดสอบวัดความเจริญได้หลาย ๆ ด้าน
4. ครูขาดความรู้ในเรื่องการออกข้อสอบและสร้างข้อสอบไม่คลุมนเนื้อหาในหลักสูตร
5. ครูคิดว่าการวัดผลระหว่างปีเป็นการเพิ่มภาระให้กับตนเอง

อุปกรณ์การสอน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น การใช้อุปกรณ์ที่เหมาะสมจะเป็นสิ่งช่วยให้การ สอนของครูได้รับความสนใจผู้เรียนยิ่งขึ้น แต่ปรากฏว่าปัญหาด้านการใช้อุปกรณ์การสอนที่เกิดขึ้นและ

พบบ่อยคือ ครูผู้สอนภาษาอังกฤษให้ความสนใจการใช้อุปกรณ์การสอนน้อยมาก และเห็นว่าการใช้
อุปกรณ์การสอนทำให้การสอนช้าลงจนไม่ทันตามหลักสูตรกำหนดไว้ นอกจากนี้พบว่าอุปกรณ์การสอน
บางอย่างใช้ยากและไม่สะดวกในการใช้ เช่น ห้องปฏิบัติการทางภาษา (อุทัย ภิรมย์รัตน์ และ
เพ็ญศรี รังสิยากุล 2521 : 50-51)

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในอดีตที่ผ่านมา
ของ วรนุช รัตนประสิทธิ์ (2503 : 32-33) วิรัตน์ ไวยกุล (2512 : 103) จันตรี กุญตะวาทีน
(2521 : 71) และ อีรพงศ์ แก่นอินทร์ (2525 : 83-86) พบว่าปัญหาที่เกี่ยวกับอุปกรณ์การ
สอนในโรงเรียนประถมศึกษา ที่เป็นปัญหามากพอสรุปได้ ดังนี้

1. โรงเรียนส่วนใหญ่ขาดแคลนอุปกรณ์การสอนที่จำเป็นเช่น หนังสือ เครื่องเล่น
แผ่นเสียง เทปบันทึกเสียง ห้องปฏิบัติการทางภาษา นอกจากนี้พบว่า ครูไม่มีโอกาสใช้โทรทัศน์
การศึกษาประกอบการสอนภาษาอังกฤษอีกด้วย

2. ครูบางคนไม่ได้ใช้อุปกรณ์การสอน เนื่องจากเห็นว่าเสียเวลาและแรงงานใน
การทำอุปกรณ์

3. ครูไม่มีเวลาและความสามารถพอที่จะจัดทำอุปกรณ์การสอนขึ้นใช้เอง

ปัญหาอื่น ๆ คือ ครูเห็นว่าอุปกรณ์ที่มีอยู่ไม่เหมาะสมกับบทเรียนใช้อุปกรณ์แล้วไม่ได้
ผล ทำให้เกิดความเบื่อ ไม่นัดใจในการใช้และเห็นว่าสามารถสอนได้โดยไม่มีอุปกรณ์ (อรสา
ปราชนันทร 2512 : 82-83) ปัญหาการขาดอุปกรณ์เนื่องจากไม่ได้รับการสนับสนุนและสถานที่
ไม่อำนวยให้ใช้ (สุวรรณี เต็งอำนวยการ 2508 : 95-96)

จากการวิจัยปัญหาเกี่ยวกับอุปกรณ์การสอนดังกล่าวพบว่า โดยทั่วไปเกิดจากการที่
ครูผู้สอนมองข้ามความสำคัญและความจำเป็นของการใช้อุปกรณ์

เกี่ยวกับเรื่องประโยชน์ของการใช้อุปกรณ์การสอนช่วยในการสอนนั้น การลิสัน
(Garrison 1970 : 1) ได้กล่าวว่าบรรดาอุปกรณ์ทั้งหลายมิใช่จะมีประโยชน์เพียงช่วยกระตุ้น
และจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกอยากรู้อยากเรียนเท่านั้น แต่อุปกรณ์ทั้งหลายยังสามารถช่วย
ให้ผู้เรียนสามารถจดจำสิ่งที่เรียนได้เป็นอย่างดีคืออีกด้วย

ผู้เรียน

พวงเพ็ญ อินทรประวัติ (2520 : 76-78) กล่าวถึงปัญหาเกี่ยวกับตัวผู้เรียนไว้ 3 ประการ พอสรุปได้ดังนี้คือ

1. นักเรียนไม่สนใจในการเรียนภาษาอังกฤษ
2. พ้นความรู้ของนักเรียนอ่อนเกินไป
3. นักเรียนไม่มีความเชื่อมั่นในตัวเอง ไม่กล้าถามปัญหาต่าง ๆ

บุบผชาติ เฟื่องพินิจ (2512 : 103) และ จันตรี คุปตะวาทีน (2521 : 71) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัญหาในการสอนภาษาอังกฤษของครูระดับประกาศนียบัตรวิชาการ ศึกษาและระดับประถมศึกษาตอนปลายตามลำดับ พบว่าปัญหาที่สำคัญประการหนึ่ง ซึ่งเป็นปัญหาต่อการสอนของครูโดยที่จะต้องจัดเตรียมการสอน ดำเนินการสอนเพื่อให้นักเรียนทุกคนในชั้นเรียน ได้พัฒนาความรู้ภาษาอังกฤษขึ้น ย่อมจะทำได้ยากมาก นักเรียนที่เรียนอ่อนจะเรียนได้น้อยและเวลาให้ทำกิจกรรมต่าง ๆ มักจะทำไม่ได้ ปัญหาอื่นที่พบคือ นักเรียนขาดการสนับสนุนและช่วยเหลือจากที่บ้าน สภาพครอบครัวของเด็กไม่พร้อม ทำให้ขาดเรียนบ่อยและเรียนไม่ทัน (สมุดเขียว แก่นมณี 2524 : 75-76, 78)

ศรียัย สุวรรณกิติ (2522 : 74-76) ได้กล่าวถึงปัญหานี้ว่าเกิดจากการที่ผู้เรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อครูและวิชาภาษาอังกฤษซึ่งอาจเนื่องมาจากการขาดจิตวิทยาการสอนของครู จำนวนนักเรียนในแต่ละห้องมากเกินไปทำให้ครูดูแลนักเรียนได้ไม่ทั่วถึง การร่วมมือกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งโอกาสฝึกทักษะต่าง ๆ เป็นไปได้น้อย และปัญหาการไม่กล้าแสดงออกของนักเรียนโดยเฉพาะการแสดงออกในการพูดซึ่งอาจเป็นเพราะขาดการฝึกที่ดีมาแต่แรก

นอกจากนี้ยังพบว่า การสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษานั้นมีปัญหาด้านผู้เรียนคือ ผู้เรียนไม่เห็นความสำคัญและประโยชน์ของวิชาภาษาอังกฤษขาดความสนใจอย่างแท้จริง เรียนเพราะถูกบังคับหรืออาจใช้วิธีการเรียนที่ไม่ถูกต้อง ขาดผู้แนะนำที่ดี (สรรเสริญ ไชยศรี : 2513) ซึ่งสอดคล้องกับที่ แมคเคย์ (Macky 1967 : 125) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแรงจูงใจกับการเรียนภาษาไว้ว่าแรงจูงใจจะเป็นตัวกำหนดว่าผู้เรียนจะเรียนรู้ได้มากน้อยเพียงใด และเรียนรู้

เมื่อใด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าเขาต้องการจะเรียนอะไร และมีความต้องการมากน้อยเพียงใด และสิ่งที่จะเรียนจะมีประโยชน์ต่อเขามากน้อยเพียงใด เมื่อผู้เรียนมีแรงจูงใจที่ดีและมากพอ เขาก็จะเรียนได้มากขึ้น

2. ด้านการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ

ผู้เรียน

จุดเน้นประการหนึ่งของการสอนแบบเบ็ดเสร็จคือ มุ่งให้นักศึกษาได้มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เพื่อส่งเสริมความสามารถทางความคิด ให้รู้จักคิดตัดสินใจอย่างเหมาะสม แต่ในเวลาเรียนมักจะมีปัญหา นักศึกษาไม่ค่อยแสดงความคิดเห็น ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าวิธีการสอนของครูยังไม่ดีพอที่จะสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็นได้ ครูที่ศูนย์อบรมการศึกษาผู้ใหญ่อุบลราชธานี* กล่าวว่า การเรียนแบบใหม่ต้องใช้วิธีการค้นคว้า นักศึกษาไม่มีความรู้ความเข้าใจในวิธีการที่จะค้นคว้า ครั้งเมื่อถึงเวลาอภิปรายจึงมักจะหนีออกจากห้องเรียน (ทองอยู่ แก้วไทรชะ 2522 : 3)

ปัญหานักศึกษาขาดเรียนจึงเป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่ง ยุทธ เดชคำรณ (2518 : 3) ได้กล่าวถึงสาเหตุอื่น ๆ ที่ทำให้นักศึกษาขาดเรียนไว้ว่า เนื่องจากคิดธุระจำเป็นมีภาระหน้าที่ต้องรับผิดชอบทางครอบครัว ความยากจน ที่พักอาศัยอยู่ห่างไกล บางคนเรียนไม่ทันเพื่อนอาจทำให้เกิดความเบื่อหน่ายท้อแท้ใจ เป็นเหตุให้ไม่ยอมมาเรียน

ครูผู้สอน

จากการประชุมอบรมและประเมินผลของครูโรงเรียนผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จในเขตการศึกษา 8 ยุทธ เดชคำรณ (2518:208) ได้รวบรวมปัญหาที่ได้รับการเสนอแนะจากผู้เข้าร่วมประชุมว่ามีสาเหตุหลายประการด้วยกันคือ ครูผู้สอนขาดความมั่นใจในตนเอง ขาดความรับผิดชอบ ในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย นอกจากนั้นยังขาดทักษะและประสบการณ์ในการสอน สอนผู้ใหญ่เหมือนสอนเด็กทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่าย ครูผู้สอนถือว่าตนเองเป็นผู้รู้ทุกอย่าง การสอนเคร่งครัดเอาจริงเอาจัง ใช้ถ้อยคำรุนแรงต่อผู้เรียนทำให้ผู้เรียนท้อใจ ครูขาดความรู้เกี่ยวกับ

* ปัจจุบัน คือ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

หลักสูตร ปรัชญา ขาดความเข้าใจในเรื่องจิตวิทยาการเรียนการสอนผู้ใหญ่ ไม่ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับกลวิธีการเรียนการสอนแบบใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม ครูขาดมนุษยสัมพันธ์ ไม่ให้เกียรติยกย่องผู้เรียน ครูผู้สอนไม่พยายามปรับตนให้เข้ากับผู้เรียน และผู้นำของชุมชนไม่อำนวยความสะดวกแก่นักศึกษา ครูขาดการปฐมนิเทศชี้แจงแนะนำให้ผู้เรียนทราบถึงจุดมุ่งหมาย ขาดการกระตุ้นให้นักศึกษาอยากจะเรียน ไม่ติดตามนักศึกษาที่ขาดเรียน ไม่มีเครื่องจูงใจไม่จัดกิจกรรมที่น่าสนใจให้นักศึกษาอยากเรียน ขาดการนิเทศติดตามผลอย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอของผู้บริหารทำให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างเนือย ๆ ไม่เอาจริงเอาจัง ครูผู้สอนไม่ทำงานให้เต็มความสามารถ เพราะถือว่างานสอนผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จเป็นเพียงงานรองไม่ใช่งานหลัก

สมบุรณ์ ศาลยาชีวิน (2523 : 110) ได้กล่าวถึงปัญหาเกี่ยวกับตัวครูไว้ว่า ครูขาดความเข้าใจในภูมิหลังของนักศึกษา ครูขาดประสบการณ์ในการสอนนักศึกษาผู้ใหญ่บ่อยครั้งที่ครูนำเอาวิธีสอนเด็กมาใช้กับผู้ใหญ่ ครูมีความลังเลในการใช้คู่มือ เพราะบางปัญหาที่ใช้ในบทนั้น เนื้อหาแตกต่างกับที่มีในบทเรียน ครูไม่มีโอกาสสพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์กันทำให้มีความรู้ไม่กว้างขวาง วิชาการบางอย่างครูไม่มีความรู้

ในเรื่องเกี่ยวกับปัญหาครูผู้สอน บุญเลิศ มาแสงและคณะ (อ้างถึงในอุ๋นตา นพคุณ 2527 : 155) ได้ทำการวิจัยศึกษาประสิทธิภาพของการศึกษาผู้ใหญ่ แบบเบ็ดเสร็จขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับความคิดรวบยอด (เซต 7,8) ในด้านการสอนนั้นการศึกษาผลการวิจัยพบว่า การที่ผู้สอนยังไม่ประสบผลสำเร็จในการสอนเนื่องจาก

ครูมีความเข้าใจ ความรับผิดชอบตลอดจนทัศนคติของครูเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับหลักการการศึกษานอกโรงเรียน เนื่องจากเป็นบุคลากรที่ทำงานในระบบโรงเรียน และเป็นผลผลิตของการศึกษาในระบบโดยตรง

ครูผู้สอนขาดการเพิ่มเติมความรู้ ทัศนคติและทักษะ ได้รับการอบรมเพียง 5-7 วันแล้วก็ดำเนินการสอน

ครูขาดขวัญและกำลังใจตลอดจนความรับผิดชอบ เนื่องจากมิใช่เป็นบุคลากรของกรมการศึกษานอกโรงเรียน

เนื้อหาวิชา

จากการสรุปผลการประชุมสัมมนาผู้บริหารและครูผู้สอนโรงเรียนผู้ใหญ่แบบ เบ็ดเสร็จ ระดับ 3-4 พบปัญหาที่เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาว่าเนื้อเรื่องไม่เป็นที่คุ้นเคยสำหรับนักศึกษา นักศึกษา ไม่มีโอกาสได้สัมผัสข้อเท็จจริงโดยตรงจึงเป็นการยากแก่การออกความเห็นบางเรื่องก็ล้าสมัยหรือไม่สัมพันธ์กับชีวิตประจำวัน (กองการศึกษาผู้ใหญ่ 2520 : 19) เนื้อหาวิชาไม่สัมพันธ์กับเวลาเรียนทำให้ครูต้องรีบสอนเพื่อให้ทันตามหลักสูตร เป็นผลให้ไม่สามารถเอาใจใส่นักศึกษาในขณะที่เรียน

การใช้หลักสูตร

เรณู หอมดี (2528:63-64) ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ของครูโรงเรียนผู้ใหญ่ในเขตกรุงเทพมหานคร ในปี 2528 พบปัญหาต่าง ๆ ดังนี้

ปัญหาความเข้าใจหลักสูตรและวัตถุประสงค์ ครูส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่องความรู้ความเข้าใจหลักสูตร คู่มือไม่เพียงพอและมีไม่ครบทุกวิชา กรมการศึกษานอกโรงเรียนส่งคู่มือครูและเอกสารหลักสูตรอย่างอื่น ๆ ให้ทางโรงเรียนล่าช้าทำให้ครูไม่สะดวกในการใช้

ปัญหาเรื่องแหล่งค้นคว้าทางวิชาการสำหรับครูและนักศึกษาเนื่องจากไม่ได้รับความร่วมมือจากโรงเรียนภาคกลางวัน

ปัญหาด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนมีปัญหาในเรื่องการจัดกิจกรรมเพิ่มเติมจากที่กำหนดไว้ในคู่มือครู ทั้งนี้เนื่องจากเนื้อหาที่คาบเวลาเรียนไม่สมดุลกันเนื้อหา มีมาก นักศึกษาไม่เห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรม ไม่เข้าใจและไม่เข้าร่วมกิจกรรม

ปัญหาด้านการวัดการประเมินผล ครูส่วนใหญ่มีความหนักใจในเรื่องความสามารถในการสร้างข้อสอบวัดพฤติกรรมด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านคิดเป็น

ในการวิจัยครั้งนี้ เรณู หอมดี ได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงการใช้หลักสูตรการศึกษา

ผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3-4 ไว้ดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับกรมการศึกษานอกโรงเรียน

1. ควรจัดอบรมหรือสัมมนาการใช้หลักสูตรการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จระดับที่ 3 - 4 แก่ครูให้มากขึ้น โดยเน้นในด้านของการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับปัญหาวิธีการแก้ปัญหาและการอบรมเชิงปฏิบัติการ
2. ควรจัดหาเอกสารหลักสูตรและวัสดุหลักสูตรให้พร้อมและส่งให้โรงเรียนอย่างรวดเร็วให้ทันก่อนเปิดภาคเรียนต้นของปีการศึกษา
3. ควรจัดสรรงบประมาณสำหรับการสร้างสื่อการเรียนการสอน เพื่อให้ทางโรงเรียนได้มีสื่อที่จำเป็นให้ครูนำไปใช้ในการสอนตามแนวทางของหลักสูตร
4. ควรจัดให้ศึกษานิเทศก์ออกนิเทศการศึกษากับครูผู้สอนโดยตรง ไม่ใช่เพียงไปพบกับผู้บริหารอย่างเดียว เพราะการได้พบปะกับครูผู้สอนจะช่วยให้ช่วยแนะนำเทคนิควิธีการสอนใหม่ ๆ และเป็นการกระตุ้นให้ครูตื่นตัวในด้านการสอน
5. ควรจัดอบรมให้แก่ครูในด้านการวัดผลประเมินผล เน้นแนวทางในการสร้างข้อทดสอบ โดยเฉพาะด้านการคิดเป็น และให้จัดสร้างข้อทดสอบที่เป็นมาตรฐานขึ้น เพื่อให้ทุกโรงเรียนใช้วัดผลในตอนปลายภาคเรียนเหมือนกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับครู

1. ควรศึกษาหลักสูตร คู่มือครูให้เข้าใจ หมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เกี่ยวกับเรื่องเทคนิควิธีการสอนผู้ใหญ่ ตลอดจนการวัดผลและการประเมินผล

2. ควรมีการประชุมสัมมนาครูที่สอนระดับเดียวกันภายในโรงเรียนเสมอ ๆ

จากการวิจัยทั้งในและต่างประเทศที่ผ่านมาพบข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนว่า วิธีการหนึ่งที่จะเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูนั้นได้จากการจัดการอบรมครูผู้สอน ครูผู้สอนในโรงเรียนผู้ใหญ่นั้นโดยปกติจะได้รับการอบรมครูผู้สอนผู้ใหญ่จากกรมการศึกษานอกโรงเรียน เป็นเวลา 7 วัน ก่อนทำการสอน

เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนได้ผลยิ่งขึ้น ครูผู้สอนนักศึกษาผู้ใหญ่ควรได้รับการอบรมวิชาที่ทำการสอนด้วย เห็นได้จากการศึกษาและสำรวจเกี่ยวกับการอบรมครูเพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของ โบเวน (Bowen) และ เกสกิลด์ (Gaskill) ดังนี้

โบเวน (Bowen 1962 : 6) ได้กล่าวว่า การอบรมครูผู้สอนภาษาอังกฤษนั้น สำคัญมากเพราะจะช่วยสร้างพื้นฐานให้แก่ครู ครูส่วนใหญ่มักจะไม่ได้รับการอบรมในการสอนภาษาอังกฤษมาเลย แม้ว่าจะมีเอกสารที่กล่าวถึงวิธีการสอนภาษาแบบใหม่หรือตามหลักภาษาศาสตร์ที่สมบูรณ์และมากมายเพียงใดแล้วก็ตาม แต่ห้องสมุดของโรงเรียนเกือบจะไม่มีหนังสือเหล่านี้ไว้เลย ครูจึงควรได้รับการช่วยเหลือให้รู้หลักการสอนวิธีใหม่ ๆ รวมไปถึงให้มีคู่มือครู วิธีสอนทั้งภาคทฤษฎีและการปฏิบัติจริง ข้อความในทฤษฎีการสอนก็ควรจะได้มีการอธิบายให้ครูได้ทราบอย่างดี พร้อมทั้งยกตัวอย่างที่ชัดเจนพอที่จะนำไปปฏิบัติจริงได้

เกสกิลด์ (Gaskill 1964 : 50-77) ได้ทำการสำรวจเกี่ยวกับการอบรมของครู โดยศึกษาถึงผลของการเพิ่มวิชาภาษาต่างประเทศ (ภาษาสเปน) เข้าเป็นวิชาหนึ่งในหลักสูตรในโรงเรียนประถมศึกษาแห่งหนึ่ง พบว่าครูในโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการอบรมในการสอนหรือมีประสบการณ์ในการสอนภาษามาก่อนเลย เพียงแต่มีความรู้ในการสอนภาษาต่างประเทศโดยทั่วไปจากการฝึกหัดครูเท่านั้น แต่ครูก็เข้ารับการอบรมเพิ่มเติมด้วยความกระตือรือร้นและสนใจอย่างมาก ภายหลังจากที่ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการสอนภาษานั้นมาอย่างดีแล้ว ครูก็สามารถปฏิบัติการสอนได้อย่างดียิ่ง

นอกจากงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนผู้ใหญ่ ระดับที่ 3-4 ดังกล่าวข้างต้นแล้วมีงานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ดังนี้

โพลิตเซอร์ (Politzer 1970 : 30-31) ทำการวิจัยเรื่อง " Some Reflection on "Good" and "Bad" Language Teaching Behavior" พบว่าการสอนภาษาให้ได้ดีนั้นครูควรเลือกใช้อุปกรณ์การสอนที่ดีและเหมาะสมกับบทเรียนให้มากที่สุด ไม่ควรช่วยนักเรียนมากเกินไป แล้วการสอนที่ดีขึ้นอยู่กับบุคลิกภาพที่ดีของครูด้วย

ชาร์ลส์ เวบบ์ สแตนฟิลด์ จูเนียร์ (Charles Webb Stansfield Jr. 1973 : 2938 A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนรัฐาระดับมัธยมศึกษาของมลรัฐโคลอมเบีย" สรุปผลการวิจัยได้ว่าการสอนภาษาอังกฤษครูมักจะเป็นผู้พูดมากกว่านักเรียน จำนวนนักเรียนที่มากขึ้นไปในชั้นหนึ่ง ๆ เป็นปัญหาต่อการสอนทักษะพูด-ฟังมากที่สุด ทำให้ทักษะทั้ง ๒ ด้านของนักเรียนไม่ดีเท่าที่ควร อย่างไรก็ตามการมีองค์การหรือสมาคมต่าง ๆ ที่มีหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำหรือมีบทบาทในการนำวิธีการสอนใหม่ ๆ มาอบรมให้กับครูผู้สอนภาษาอังกฤษ เป็นการช่วยเหลือให้การสอนของครูมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

คีตติง (Keating 1964 : 8-10) เป็นผู้หนึ่งที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพของห้องปฏิบัติการ ทางภาษา พบว่า นักเรียนกลุ่มที่ใช้ห้องปฏิบัติการทางภาษามีทักษะในการออกเสียงและการพูดได้ดีกว่านักเรียนกลุ่มที่ใช้ห้องเรียนธรรมดา

จากการค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ผ่านมา พบว่า การนำหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษไปใช้ในโรงเรียนภาคปกติและการจัดการเรียนการสอนวิชาต่าง ๆ ในโรงเรียน ผู้ใหญ่โดยทั่วไปยังคงประสบปัญหาอุปสรรคอยู่หลายประการ โดยเฉพาะปัญหาด้านปัจจัยเพื่อการใช้หลักสูตร (Inputs) อาทิ วัสดุหลักสูตร อุปกรณ์ การจัดการสอนของครู การวิจัยของผู้วิจัยในบทต่อไปจึงขอเสนองานวิจัยด้านการจัดหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษ ไปใช้ในโรงเรียน ผู้ใหญ่โดยศึกษาทั้งด้านทัศนคติของผู้ใช้หลักสูตรต่อหลักสูตร สภาพการนำไปใช้รวมทั้งข้อที่เห็นว่าสำคัญยิ่งประการหนึ่ง คือ การเตรียมความพร้อมของกรมการศึกษานอกโรงเรียน แก่ผู้บริหารครูและทางโรงเรียนเพื่อการใช้หลักสูตร

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย